

Piramideak, Bilboko industriare eta ontzigtzaren loraldiaren ikur baitira, zutik daude oraindik, baina egitura herdoiltzen hasia zaie. MARISOL RAMIREZ / ARGAZKI PRESS

Haurtzaroko oroitzapenen aztarnak

Duela 17 urte itxi zuten Artxandako Jolas Parkea bisitatzeko aukera dute 500 lagunek urrian asteburuetan.

MIKEL CARRAMIÑANA
Bilbo

Bilboko kaleetatik ibiltzean, Artxanda mendira begira eta han goian ikus daitezkeen piramide bitxi batzuk zer ote diren galdetu dute askok urteetan. 30 urteren bueltan dauden gehienek berehala erantzun diezaiokete itaunari: Artxandako jolas parkearen aztarnak dira esango dute. Bilbon eta aldameneko herrietan industriaren eta ontzigtzaren loraldia bizi zen 1970ko hamarkadan eta Bizkaiko Aldundiak jolas parkea eraikitze-ko erabakia hartu zuen, eta handik

gutxira gauzatu. Artxanda mendiko 300.000 metro koadro lur irauli behar izan zituzten lurzorua presatzeko, eta 270 beharginen urtebete lanaren ondoren, 1974ko irailaren 14an Bizkaiko Jolas Parea ireki zuten. Garai hartako komunikabideek *Irrien hiria* deitu zioten eta arduradunek, urtero, milioi bat bisitari erakartzea espero zuten. Bilbo zerbitzu hiri bilakatzeko lehenengo saioa izan zen hura, baina ez zuen luzaro iraun.

Bizkaiko klimak ez du inoiz kaleko ikuskizunekin gozatzeko bermerik eskaini; horregatik akaso, sustatzaileek aurreikusitako arrakasta ez zen inoiz izan. Bisitariak, unerik gorenetan, ez ziren inoiz 450.000 baino gehiago izan eta,

Jolas Parkea 1974. urtean ireki zuten, eta Iñigo Urkulluk 1990ean iragarri zuen itxiera

errentagarritasuna lortzeko bestelako aukerak bilatu arren, 1990. urtean parkea itxi egin behar izan zuten. Bazkideak zituen banketxeak eta bestelako konpainiak, baina haiek bakarrik laga zuten ordurako Aldundia. Iñigo Urkullu EAJko EBBko bozeramailea garai hartan Bizkaiko Foru Aldundiko Gazteria saileko zuzendaria zen, eta hark iragarri zuen itxiera. Atrakzio mekaniko guztiak Portoko (Portugal) jolas parkeari saldu zizkioten 50 milioi pezetaren truke (300.000 euro); Artxandako lurzorua bere hartan utzi zuten erakundeek.

Dagoeneko, hamazazpi urte bete dira parkeak atek itxi zituenetik eta, denbora zein naturaren kalteak nabarmenak dira. Hala

Urtean ez ziren 450.000 bisitari baino gehiago inoiz egon, eta atrakzioak Portugalera saldu zituzten

Ikuskizunetarako erabiltzen zen anfiteatroa, gaur egun. MARISOL RAMIREZ / ARGAZKI PRESS

ere, zutik daude aspaldiko eraikin asko, piramideak adibidez, herdoildutako metala erortzen hasia bada ere. Urte hauetan, inork ez du parkean sartzeko aukerarik izan, segurtasun pribatuak gau eta egunez zaintzen dituelako inguruak. Aldundiak 200.000 euro xahutzen ditu urtean lan horretan.

2005ean, Consonni ekoizpen etxeak nazioarteko zenbait artisten proiektuak Artxandako parkean egiteko baimena eskuratu zuten. Orduan bururatu zitzaion Marta Mur Consonniko egungo zuzendariari herritar askok izan zezakeela parkearen aztarnak ikusteko gogoia. Saioa Olmo artistarengana jo zuen, ideia azaldu eta egitasmo bat abiatzeko.

ATRAKZIOEN ITZULERA. Marta Murren eta Saioa Olmoren elkarlanaren esku, Bilboko Jolas Parkea izandakoa bisitatzeko aukera dute urriko asteburu guztietan gidariak zuzendutako ordu eta erdiko ibilaldietan; izena aldeztatik eman behar zen, eta berehala bete ziren 480 laguneko zerrenda. Irailean iragarri zuten proiektua eta, egun gutxitan, espero baino askoz jende gehiagok agertu ziren bisitak egiteko interesa. Joan den ostegunean hasi ziren bisitak eta hilaren 28an egingo dute azkena.

Taldeak txikiak dira eta izena eman nahi zuten lagun guztiak ezin izan dira Artxandako parkera joan. Antolatzaileek esan dutenez, 300 baino gehiago gelditu dira kanpoan. Murrek ez du baztertu bisita gehiago antolatzea, baina ez du uste aukera egongo denik: «Gurea ez da zerbitzuak eskaintzen dituen enpresa, eta, edonola ere, laguntzaile berriak beharko genituzke». Dirua ez da, alabaina, oztopo bakarra, hasierako helburua lortuta, bisitaldiak luzatu beharra ez baitu beharrezkoa ikusten: «Proiektu berrietan daukat burua dagoeneko».

Egitasmoari buruz aztarna garaiak ere artea izan daitezkeela dio Consonnikoak: «Bilboko itxura garbitzen ari diren garaian, hondakinak aldarrikatzen ditugu guk, nortzuk garen eta nortzuk izan garen azaltzen digutelako, hain zuzen ere». Murren ustez, inork ez du zalantzan jartzen Partenoia artea denik eta bai, aldiz, jolas parke bateko hondakinak ikustea merezi duenik. «Artea egiteko ikuskizun handiak eta dirutzak gastatzea ezinbestekoa dela uste dute askok, baina badira beste modu batzuk. Parkea ikuskizunaren sinboloa zen, eta ikur hori irauli egin dugu». Duela bi urte Luna Park izeneko proiektuari ekin zionetik, hamaika aldiz izan da Mur parkeko hondakinetan. Txikitik behin baino gehiagotan izandakoa dela badaki, baina ez du gogoan: «Ikastolakoekin hitz eginda jakin izan dut». Haren ustez, bisitari gehienek nostalgiak bultzatuta egin nahi dute bisita eta, egungo eraikinetatik paseatzen, «bakoitzak jakingo du zer hartu gogoan».

Haur batzuk Etxe Sorginduan, Jolas Parkea martxan zegoen garaian. BERRIA

«Paradisua zen guretzat»

Aldundiak gordetzen dituen telefono kabinak eta markesina zaharrak aurkitzen ditu bisitariak

M. CARRAMIÑANA
Bilbo

Bizkaiko Jolas Parkea ireki zutenean, sarrerak 10 pezeta besterik ez zuten balio (0,06 euro), atrakzio bakoitzean sartzeko gehiago ordaindu beharra bazegoen ere. Denbora-

rekin, arduradunek sarrera bakarra asmatu zuten, egungo parke gehienetan darabiltena, alegia. Horri esker, umeek atrakzio ia guztietan nahi beste aldiz aritzeko aukera zuten. Txartel bakarrak 500 pezeta balio zuten (3 euro), eta orduko sarrerak daude oraindik bulegoetan utzita. Parkera igotzeko bisitetan izena eman duten guztiek, gaur egun, horixe bera ordaindu behar dute parkera igotzeko, 3 euro; merkea da kontuan hartuz gero Zazpikaleetatik Artxandara eramango dituen autobusaren txarte-

la ere jasotzen duela prezio horrek. Parkean, Saio Olmo artistak presatutako ibilbidea egiten dute, hondamendiaren baitan naturak berak sortutako hamar *atrakzio* berri ezagutzeko: Atrakzio batuen legebiltzarra, Ihesaldi basatia, Oroitzapenen dorrea, XX. mendeko altxorrak, Galdutako ametsen etxea, Paradisua itsas-bidaia, Txiliotxo izugarrien gotorlekua, Barne oihana eta Ontzi espaziala. Aspaldiko eraikinak besterik ez dira, denborak eraldatu baditu ere, baina parkearen egungo egoera ikus-

teko aitzakia besterik ez dira. Bulegoetatik korrika atera zirela dirudi, eta paperak eta nortasun-agiriak aurki daitezke lurreen botata.

Joan den ostegunean eginiko lehenengo bisitan hogei lagunek hartu zuten parte eta gehienek, aitortu zuten, txikitik jolas parkean egondakoak ziren. Asier Intxaurrega Galdakaotik igotzen zen oinez lagunekin batera, eta zalantzarik ez dauka garai hartan ume batek egin zezakeen gauzarik zoragarriena zela hara joatea: «Paradisua zen guretzat». Atrakzio guztien kokapena gogoratzen du oraindik, eta kart zirkuituan aritzeko aukerarik ez zuela izan azaldu zuen: «16 urte eduki behar ziren eta nik gogoz gelditu nintzen». Consonnik antolatutako bisiten berri izan zuenean, ariketan eman zuten izena, «berria egunkarian ikusi eta hurrengo egunean». Parkearen egoerari buruz, bestetik uste baino hobea dela esan zuen: «Gutxi bada ere, sumatzen da pixka bat zaindu dutela urteotan».

«EGOERA PENAGARRIA». Bizkaiko Foru Aldundiak parkeko zati bat hiriko altzariak eta askotariko gauzak gordetzeko erabiltzen du. Bertan, duela hogei urte erabiltzen ziren kabinak edota autobusetako markesinak aurkitu daitezke, hondakin artean. Mikel Barron bilbotarrentzat «penagarria» da parkea horrela ikustea: «Oso txikia nintzela etorri nintzen, eta, bisita honekin, erabat ahaztuta nituen oroitza-penak berreskuratu ditut». Berarekin batera, anai-arrebak joaten zirela azaldu du: «Askotan, kanpotik bisitan etortzen zitzaigun senideen bat ere bai». Atrakziorik gogokoena *Ispiluen gela* zuen, baina beste asko gogoratzen ditu: «*Noria*, *Errusiako mendia* eta trena, ikaragarriak ziren guztiak».

Luna Park egitasmoa bisitariak, kasko eta guzti, Etxe sorginduari begira. MARISOL RAMIREZ / ARGAZKI PRESS